

Голові разової спеціалізованої вченої ради

PhD 16225

Запорізького національного

університету

доктору наук з державного

управління, професору

БІКУЛОВУ Даміру Тагіровичу

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Романюка Івана Стаховича

«Публічно-управлінські аспекти забезпечення якості та безпеки

товарів і послуг в Україні»,

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю

281 «Публічне управління та адміністрування»

Рецензована дисертаційна робота здобувача Романюка Івана Стаховича «Публічно-управлінські аспекти забезпечення якості та безпеки товарів і послуг в Україні» свідчить про актуальність вибраної теми, обґрунтованість наукових суджень та висновків автора, а також про наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Дисертаційне дослідження І. С. Романюка присвячено визначенню особливостей реалізації публічно-управлінських аспектів забезпечення експертизи якості та безпеки товарів і послуг в Україні. Обраний дослідницький вектор безпосередньо пов'язаний із конституційною вимогою щодо захисту прав споживачів, а також із зобов'язаннями України у сфері технічного регулювання, стандартизації, оцінки відповідності та ринкового нагляду, узятими в межах Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Якісна, незалежна й методично обґрунтована експертна оцінка виступає передумовою прийняття обґрунтованих рішень контролюючими та

регулюючими органами, а відтак прямо впливає на рівень довіри суспільства до публічної влади.

Актуальність теми посилює її відповідність вирішенню стратегічних завдань, закріплених у Стратегії національної безпеки України та Цілях сталого розвитку України до 2030 року. Представлений у дисертації аналіз містить оригінальний підхід до пошуку адекватних організаційно-правових форм взаємодії суб'єктів публічної влади, експертних установ та споживачів, спрямований на зниження адміністративних бар'єрів, які гальмують реалізацію права на об'єктивну експертну оцінку.

Інший важливий вимір актуальності теми – її зв'язок зі структурними змінами національної економіки, у якій сфера послуг набуває домінуючого значення, тоді як нормативно-правове, методичне та інституційне забезпечення експертної діяльності залишається орієнтованим переважно на товарний сегмент. Виявлення й усунення цієї диспропорції має безпосереднє значення для повноти доказування в адміністративних, господарських, цивільних і кримінальних провадженнях, для захисту прав споживачів та суб'єктів господарювання, а також для формування передумов інвестиційної привабливості ринку послуг.

Основні наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, ступінь їх обґрунтованості та достовірності.

Сформульовані в дисертації наукові положення, висновки та рекомендації відповідають вимогам, що пред'являються до такого роду досліджень.

Метою дисертаційної роботи є визначення на основі аналізу чинного законодавства України, практики його реалізації та узагальнення основних положень праць науковців особливостей реалізації публічно-управлінських аспектів проведення експертизи товарів та послуг в Україні, а також розроблення пропозицій щодо його вдосконалення.

Об'єкт дослідження є суспільні правовідносини, пов'язані із публічним управлінням у сфері забезпечення експертизи якості та безпеки товарів і послуг в Україні.

Предмет дослідження – публічно-управлінські аспекти забезпечення експертизи якості та безпеки товарів і послуг в Україні.

Досягнення визначеної мети зумовило необхідність вирішення таких завдань: визначити поняття, сутність та значення експертизи якості й безпеки товарів і послуг у системі публічного управління; охарактеризувати нормативно-правове забезпечення державної політики у цій сфері; встановити міжнародні та європейські стандарти забезпечення експертизи якості й безпеки товарів і послуг та їх вплив на розвиток публічного управління в Україні; вивчити захист прав споживачів як складову публічно-управлінського механізму; дослідити повноваження органів публічної влади у сфері контролю якості та безпеки товарів і послуг; вивчити адміністративні процедури та інструменти державного нагляду; обґрунтувати напрями вдосконалення публічного управління у відповідній сфері.

Мета і завдання дослідження узгоджуються з обраною темою. Усі поставлені завдання розкриті послідовно й ґрунтовно.

Теоретико-методологічна основа дисертації ґрунтується на діалектичному методі, методах системно-структурного, логіко-семантичного та структурно-функціонального аналізу, порівняльно-правовому й формально-юридичному методах, методах аналізу й узагальнення, прогнозування та моделювання, застосування яких дозволяє комплексно розкрити зміст досліджуваних явищ і процесів. Емпіричну базу дослідження склали відомості Єдиного державного реєстру судових рішень та інших офіційних інформаційних ресурсів органів державної влади й місцевого самоврядування.

Структура тексту побудована логічно, що сприяє висвітленню різних аспектів проблеми. Висновки та рекомендації природно випливають із отриманих результатів наукового аналізу. Дисертація вирізняється чіткою

структурою, що включає перелік умовних скорочень, вступ, два розділи (поділені на сім підрозділів), висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел (203 найменування) та додатки. Загальний обсяг дисертації становить 215 сторінок, із них основного тексту – 174 сторінки.

Зміст дисертації відображений у фахових публікаціях автора, додатково тему розкривають матеріали, апробовані на наукових конференціях та форумах.

Наукова новизна одержаних результатів у вирішенні наукового завдання щодо розвитку теоретичних засад та обґрунтування науково-прикладних рекомендацій з удосконалення публічного управління у сфері забезпечення експертизи якості та безпеки товарів і послуг в Україні.

Найсуттєвіші результати дисертаційного дослідження, які містять наукову новизну, полягають у тому, що:

вперше:

- використано підхід до розширення переліку об'єктів товарознавчої експертизи за рахунок нематеріальних результатів (послуг) і цифрових речей, що формує основу для оновлення методик з урахуванням міжнародних стандартів і вимог цифрової доказовості та створює підґрунтя для гармонізації державного і приватного сегментів експертної діяльності на єдиних критеріях якості;

- розроблено теоретико-методологічну модель «подвійного функціоналу експертизи товарів та послуг», яка обґрунтовує взаємозв'язок превентивних процедур сертифікації та відновних процедур судової і досудової експертизи;

удосконалено:

- опис нормативного виміру адміністративно-правового забезпечення якості проведення експертизи товарів та послуг, який поєднує державні реєстри методик і експертів, стандартизоване рецензування та механізми антикорупційної політики;

– розуміння критеріально-індикаторної системи оцінки доступності, незалежності та оперативності експертних досліджень для споживачів;

дістало подальшого розвитку:

– концептуальний нормативний зміст взаємодії рівнів регулювання відносин у сфері проведення експертизи товарів та послуг через призму триєдиної моделі «об’єкт – суб’єкти – функції», що дозволяє узгоджено оцінювати допустимість, наукову валідність і доказову силу експертних висновків;

– опис синергічного характеру євроінтеграційної адаптації чинного національного законодавства України, де технічне нормативне регулювання розглядається не як інструмент гармонізації норм, а як багаторівневий механізм інституційної модернізації, із застосуванням концептуального поділу імплементованих практик на три функціональні блоки: зобов’язувальний, дисциплінарний та універсалістський;

– аргументація обґрунтування механізму створення єдиного реєстру акредитованих експертних установ та інформаційного порталу «е-експертиза» як інструменту підвищення прозорості у сфері захисту прав споживачів;

– розуміння того, що органи державної влади в межах своїх повноважень виконують як організаційно-координаційні, так і контрольні функції, формуючи системну основу для проведення експертиз, де нормативно-інституційна уніфікація процедур та послідовна взаємодія суб’єктів публічної влади забезпечують підґрунтя для прийняття обґрунтованих управлінських рішень і зростання довіри суспільства до інституту експертизи.

Перший, теоретико-методологічний розділ представленої дисертаційної роботи починається з розгляду поняття, сутності та значення експертизи якості й безпеки товарів і послуг у системі публічного управління і завершується аналізом захисту прав споживачів як складової публічно-управлінського механізму. У тексті дисертації проаналізовано зміст

понятійного апарату, уточнено дефініції понять «якість товарів», «безпека товарів», «публічне управління у сфері забезпечення експертизи якості та безпеки товарів і послуг», що виступає одним із пунктів новизни. Окремої уваги заслуговує підрозділ 1.3, у якому розкрито вплив міжнародних та європейських стандартів на розвиток національної системи технічного регулювання, оцінки відповідності й ринкового нагляду (с. 63–89).

Другий розділ присвячено організаційно-правовому механізму публічного управління у сфері забезпечення якості та безпеки товарів і послуг в Україні. Зміст розділу також розкриває елементи наукової новизни роботи, зокрема характеристику системи суб'єктів публічної влади, їх компетенції та взаємодії під час реалізації контрольно-наглядової діяльності (с. 115–152), а також аналіз адміністративних процедур та інструментів державного нагляду (с. 152–170). У підрозділі 2.3 обґрунтовано напрями вдосконалення публічного управління у досліджуваній сфері, сформульовано принципи реформування (технологічної та предметної нейтральності, професійної спеціалізації, методичної стандартизації, прозорості та захисту конфіденційних даних, економічної доступності) і запропоновано конкретний алгоритм дій у справах, що стосуються послуг (с. 170–175).

Належної уваги заслуговує авторська пропозиція щодо внесення змін до пункту 1.2.4 Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 № 53/5, оформлена у вигляді порівняльної таблиці та проєкту акта (додаток Б), а також обґрунтування запровадження додаткових кваліфікаційних спеціальностей експертів у сферах ІТ, транспорту й логістики, медичних, освітніх та консалтингових послуг.

Зміст роботи та наукових фахових публікацій автора свідчить про належний рівень обґрунтованості роботи, підтверджує її науковість та достовірність. Додатково результати наукових пошуків автора та їх апробація підтверджені участю у міжнародних науково-практичних конференціях і форумах: «Ways to reform public administration and management under martial

law in Ukraine» (м. Рига, Латвійська Республіка, 2024 р.) та «Права людини та публічне врядування» (м. Чернівці, 2025 р.).

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 6 наукових працях, у тому числі – 4 статтях у наукових фахових виданнях України з публічного управління та адміністрування, 2 тезах доповідей на наукових конференціях і форумах.

Основні положення й висновки дисертації можуть використовуватися фахівцями під час написання підручників і навчальних посібників, створення навчально-методичної літератури; у правотворчій діяльності – при підготовці проєктів нормативно-правових актів; у правозастосовній діяльності органів державної влади у сфері забезпечення якості та безпеки товарів і послуг.

Практичне значення і впровадження результатів дослідження полягає в обґрунтуванні напрямів удосконалення організаційно-правового механізму публічного управління у сфері експертизи товарів і послуг: унормування термінології, розширення кваліфікаційних спеціальностей експертів, уніфікації методик, забезпечення процесуального доступу експертів до цифрових і договірних даних із гарантіями конфіденційності, розроблення механізмів фінансування експертиз та підвищення кваліфікації експертів. Також результати дисертаційного дослідження мають практичну цінність для викладання навчальних дисциплін при підготовці бакалаврів та магістрів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».

Загальні висновки дисертаційної роботи в повній мірі відповідають її змісту, вміло та конкретно представляючи основні результати дослідження.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані І. С. Романюком, є результатом наукової роботи автора та відображають оригінальний підхід до дослідження публічно-управлінських аспектів забезпечення експертизи якості та безпеки товарів і послуг. Сформовані рекомендації у якості підґрунтя мають науковий базис – теоретичні положення, аналіз нормативно-правових актів та узагальнення практики, що зокрема засвідчено посиланням на відповідні джерела.

У роботі висвітлені питання міжнародної та європейської нормативно-правової регуляції забезпечення якості й безпеки товарів і послуг, узагальнено рівні нормативно-правового регулювання експертної діяльності в Україні із зазначенням питань, які потребують подальшого вирішення, а також визначено ключові бар'єри ефективності експертизи – інституційну слабкість нагляду, дефіцит лабораторних спроможностей, динамічні зміни *acquis* та низьку правову поінформованість ринку.

Заслужують уваги позиції щодо аналізу практик, які наразі лише впроваджуються в Україні, зокрема створення єдиного реєстру акредитованих експертних установ та інформаційного порталу «е-експертиза», запровадження механізмів ротації експертів у довготривалих справах, системи реєстрації й аудиту експертних висновків, а також оцінки ризиків розширення об'єкта експертизи.

Варто відзначити, що дисертація є закінченою науковою працею, в якій надані наукові результати мають теоретичну та практичну значимість. Безсумнівним доробком здобувача Романюка Івана Стаховича є досить вдале поєднання в ході дослідження власних наукових міркувань з аналізом практики публічно-управлінської діяльності у період суспільних трансформацій в Україні. Підсумовуючи, треба зазначити, що незважаючи на значну кількість поставлених завдань, дисертант вирішив їх доволі успішно.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Проведений аналіз дисертаційної роботи та наукових публікацій здобувача дає підстави констатувати дотримання вимог академічної доброчесності. У роботі не встановлено фактів некоректного запозичення текстів, ідей, наукових положень, матеріалів чи результатів досліджень інших авторів без належного посилання на відповідні джерела, а також інших порушень принципів академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертаційного дослідження.

Оцінюючи в цілому позитивно прорецензовану дисертаційну роботу І.С. Романюка, маємо певні зауваження:

1. Серед положень наукової новизни автором заявлено удосконалення критеріально-індикаторної системи оцінки доступності, незалежності та оперативності експертних досліджень для споживачів. На нашу думку, потребує додаткового пояснення питання щодо того, за якими саме критеріями, показниками та джерелами даних мають вимірюватися зазначені індикатори і хто з суб'єктів публічної влади має бути відповідальним за таке вимірювання.

2. У підрозділі 1.3 (с. 63–89) та у висновках дисертації здійснено порівняння європейської моделі технічного регулювання й ринкового нагляду з американськими інструментами ринкової відповідальності та добровільної стандартизації. Доцільним було б обґрунтувати, чому автор звертається у своїй дисертаційній роботі до досвіду саме цих юрисдикцій, а також чіткіше визначити, які конкретні інструменти є придатними для імплементації в Україні в умовах дії правового режиму воєнного стану.

3. У підрозділі 2.3 (с. 170–175) та додатку Б автор пропонує розширити об'єкт товарознавчої експертизи, включивши до нього послуги, шляхом внесення змін до пункту 1.2.4 Інструкції, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 № 53/5. Як Ви вважаєте, чи є достатнім для вирішення поставленого завдання внесення змін виключно на підзаконному рівні, чи такі зміни потребують попереднього закріплення поняття «експертиза послуг» на рівні закону? Варто також узгодити формулювання назви дисертації з формулюванням, використаним в анотації та в тексті роботи, де йдеться про забезпечення саме експертизи якості та безпеки товарів і послуг.

Висловлені зауваження та рекомендації не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, спрямованої на вирішення актуальних завдань у сфері публічного управління та адміністрування.

Загальний висновок

Дисертаційна робота здобувача Романюка Івана Стаховича «Публічно-управлінські аспекти забезпечення якості та безпеки товарів і послуг в Україні» є завершеним, логічним, послідовним та науково обґрунтованим. Науковим дослідженням, виконаним самостійно автором на актуальну тему.

Робота повністю відповідає вимогам, що ставляться до дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», а саме: вона виконана на актуальну тему, сформульовані в ній наукові положення, висновки та рекомендації є обґрунтованими, достовірними, містять наукову новизну та мають практичну значущість.

Виходячи з вищевикладеного, вважаю, що дисертаційна робота здобувача Романюка Івана Стаховича «Публічно-управлінські аспекти забезпечення якості та безпеки товарів і послуг в Україні» відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44, а її автор Романюк Іван Стахович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент:

кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри філософії, публічного управління
та соціальної роботи

Запорізького національного університету

Олена ЗАЙКА

Підпис
засвідчую

НАЧАЛЬНИК
ВІДДІЛУ КАДРІВ

